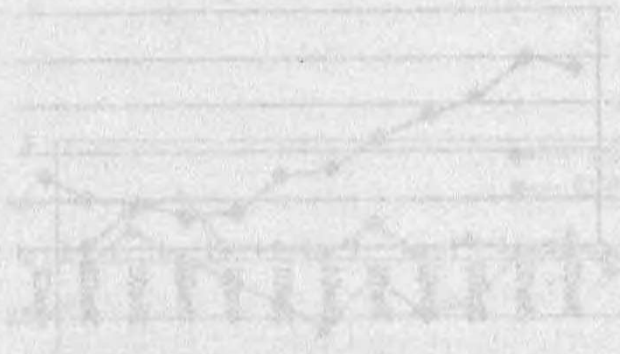
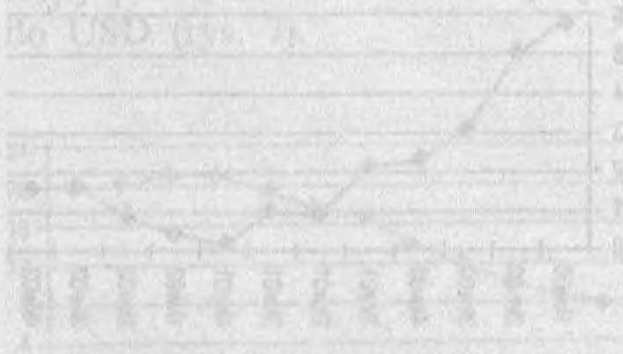

**Marketing – handel – konsument
w globalnym społeczeństwie informacyjnym**

t. II

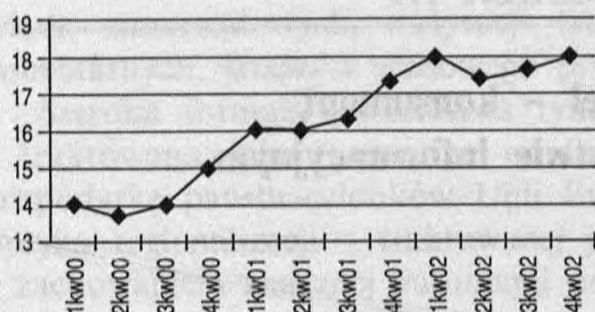
Errata

W artykule J. Kramer, *Struktura otoczenia polskich gospodarstw domowych – próba klasyfikacji* na stronach 126–129 błędnie wydrukowane zostały podpisy pod rysunkami. Poprawną wersję przedstawia wydruk zawarty w niniejszej erracie.

W artykule J. Kramer, *Struktura otoczenia polskich gospodarstw domowych – próba klasyfikacji* na stronach 126–129 błędnie wydrukowane zostały podpisy pod rysunkami. Poprawną wersję przedstawia wydruk zawarty w niniejszej erracie.

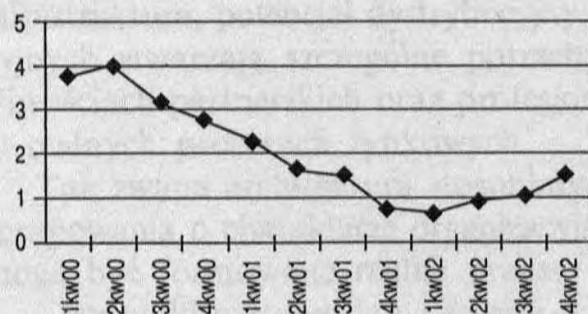
W artykule J. Kramer, *Struktura otoczenia polskich gospodarstw domowych – próba klasyfikacji* na stronach 126–129 błędnie wydrukowane zostały podpisy pod rysunkami. Poprawną wersję przedstawia wydruk zawarty w niniejszej erracie.

Rysunek 1. Stopa bezrobocia w Polsce (w %, na koniec kwartału), GUS
Źródło: „Rocznik Statystyczny” GUS 2000, 2001

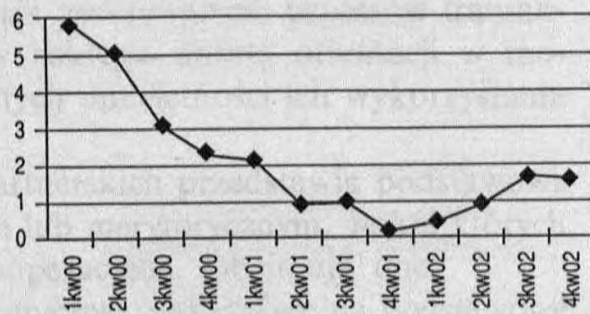
Przedstawiono tu odsetek osób pozostających bez pracy. Przekroczenie 10-procentowej stopy bezrobocia już zakłóca poczucie bezpieczeństwa gospodarstw domowych. Wyższe wartości tego wskaźnika powodują istotne zachwianie poczucia bezpieczeństwa. Bezrobocie rozpatrywane w kategoriach gospodarstw domowych mających w swoim składzie osoby bezrobotne jest jeszcze dokładniejszym barometrem bezpieczeństwa społecznego. Udział gospodarstw domowych z osobami bezrobotnymi stanowił ok. 20% ogółu badanych gospodarstw⁵. W małych miastach i na wsi odsetek ten jest jeszcze większy i przekracza 22%. Odnotowujemy więc, że ten element otoczenia ma negatywny wpływ na poziom bezpieczeństwa i zaufania społecznego, a także na inne elementy otoczenia. Stopa wzrostu PKB ma również istotne znaczenie jako wyznacznik poczucia bezpieczeństwa. Przedstawiamy stopę wzrostu PKB w krajach Unii Europejskiej i w Polsce w tym samym czasie (lata 2000–2002).

Drugi ważny wskaźnik makroekonomiczny ma więc niekorzystne dla otoczenia gospodarstw domowych, spadające wartości (rys. 2 i 3). W krajach Unii Europejskiej obserwujemy podobne zjawisko, co tylko pogarsza wnioski z informacji o kształcie stopy wzrostu PKB w Polsce.

Rysunek 2. Stopa wzrostu PKB w UE w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (w %)
Źródło: jak do rys. 1

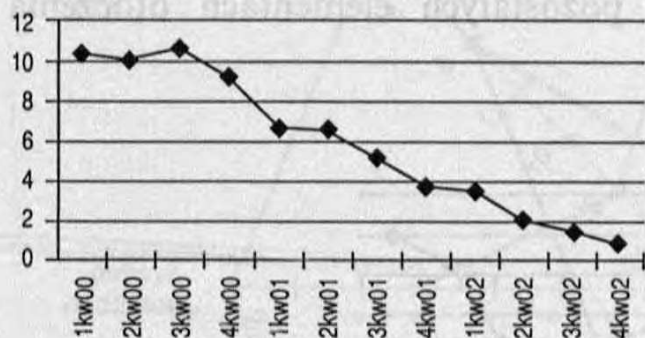
Przedstawiono tu odsetek osób pozostających bez pracy. Przekroczenie 10-procentowej stopy bezrobocia już zakłóca poczucie bezpieczeństwa gospodarstw domowych. Wyższe wartości tego wskaźnika powodują istotne zachwianie poczucia bezpieczeństwa. Bezrobocie rozpatrywane w kategoriach gospodarstw domowych mających w swoim składzie osoby bezrobotne jest jeszcze dokładniejszym barometrem bezpieczeństwa społecznego. Udział gospodarstw domowych z osobami bezro-

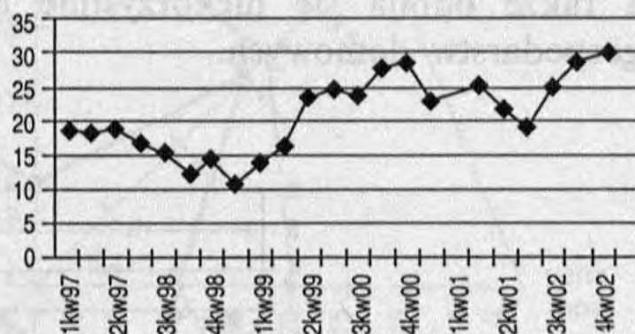
Rysunek 3. Stopa wzrostu PKB w Polsce w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (w %)
Źródło: jak do rys. 1

⁵ *Ibidem*, s. 59.

Kolejny wskaźnik to inflacja. Jej malejąca stopa była przez ostatnich kilka lat wielkim triumfem transformacji. Dla otoczenia gospodarstw domowych ma ona jednak tylko częściowo uspokajający charakter. Rosną bowiem i utrzymują się na wysokim poziomie czynsze, ceny energii i paliw (rys. 4 i 5). Ceny paliw

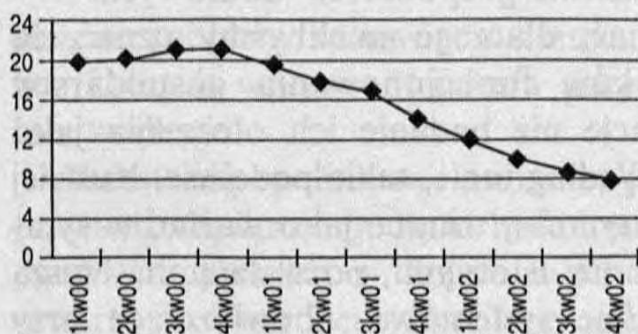

Rysunek 4. Stopa inflacji w Polsce (CPI, na koniec okresu w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego (w %), GUS
Źródło: jak do rys. 1

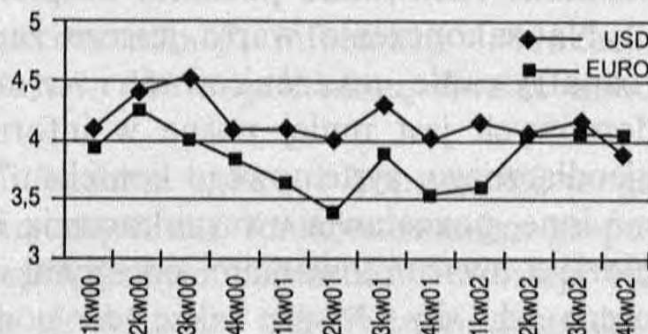

Rysunek 5. Cena ropy naftowej na świecie za baryłkę w dolarach
Źródło: jak do rys. 1

utrzymują się na wysokim poziomie na rynkach światowych. A koszty utrzymania mieszkań w Polsce szybko doganiają wysokie koszty mieszkaniowe w krajach UE. Obsługa długu krajowego obciąża znacznie budżet państwa, czyniąc jego wydatki trudnymi do udźwignięcia (rys. 6). Oszczędności budżetowe muszą więc dotyczyć wydatków socjalnych i inwestycji sfery budżetowej. Gospodarstwa domowe mogłyby zabezpieczyć się, oszczędzając lub zaciągając tanie kredyty. Jest to jednak utrudnione przez niekorzystne stopy procentowe i zauważalny spadek kursu złotego do euro, a zwłaszcza do USD (rys. 7).

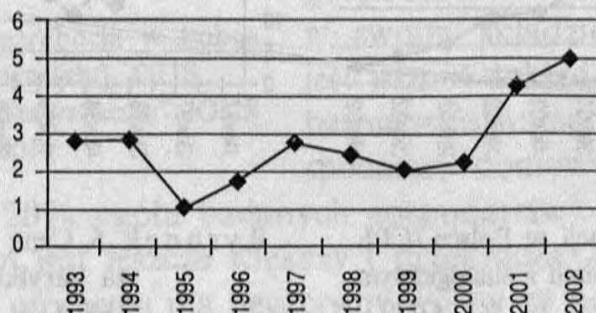

Rysunek 6. Stopa redyskontowa NBP (na koniec okresu, w %)
Źródło: jak do rys. 1

Rysunek 7. Kurs złotego do dolara i euro (na koniec okresu)
Źródło: jak do rys. 1

Gospodarstwa domowe nie mogą też liczyć na obniżenie podatków i na osłony socjalne, gdyż nie pozwala na to deficyt budżetowy (rys. 8), który podnosił się w stosunku do PKB w ciągu 3 lat. Taki obraz otoczenia gospodarstw domowych, przedstawiony za pomocą wskaźników makroekonomicznych, nie poprawia poczucia bezpieczeństwa i zaufania społecznego, a także odbija się niekorzystnie na pozostałych elementach otoczenia gospodarstw domowych.

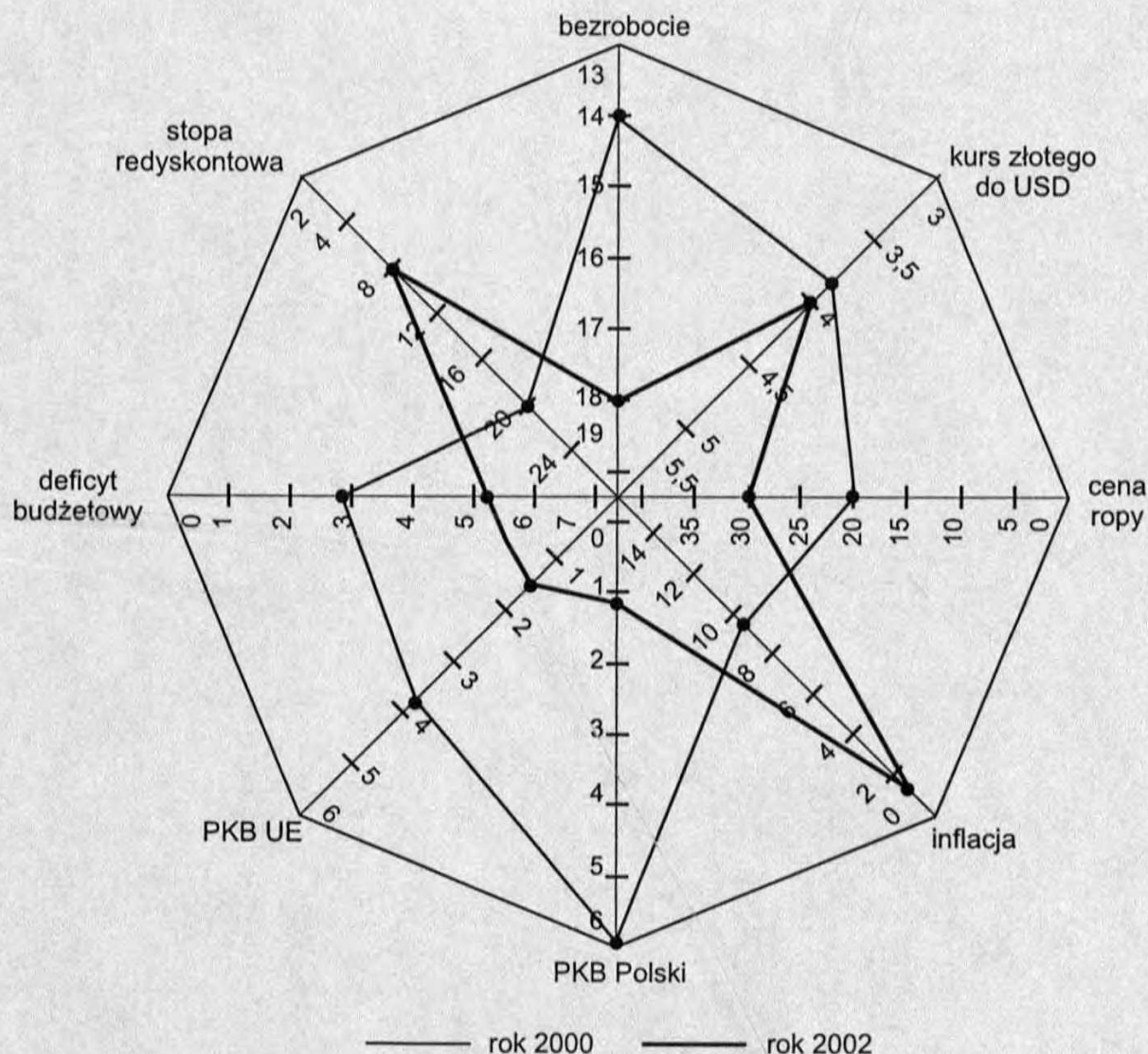
Rysunek 8. Deficyt budżetowy w Polsce (na koniec okresu, w stosunku do PKB, w %)

Źródło: jak do rys. 1

Otoczenie gospodarstw domowych, złożone ze wskaźników makroekonomicznych, zostało zilustrowane dodatkowo na rys. 9. Na ośmiokątnej skali, które każde opisywane zjawisko szeregują od wartości korzystnej do najmniej korzystnej, umieszczonej w środku tej figury. Im bliżej zewnętrznych krawędzi znajdują się zaznaczone wartości, tym lepiej. Lepiej było w roku 2000. W roku 2002 sporo wskaźników przesunęło się bliżej środka, co musiało oznaczać zachwianie poczucia bezpieczeństwa gospodarstw domowych.

Na zakończenie warto jeszcze zapytać, dlaczego mielibyśmy uznać, że rozpatrywanie uwarunkowań i czynników funkcjonowania gospodarstw domowych jest mniej nośne w informacje niż badanie ich otoczenia jako nieodłącznego, systemowego kontekstu? Według mnie, takie podejście, bardziej niż inne, pozostawia uwarunkowania i czynniki, uznane jako ważne, w symbiozie z uwarunkowaniami odległymi i mniej istotnymi, pozwalając na lepszą ocenę ich siły. Myślę także, że podejście systemowe, obowiązujące przy analizie otoczenia, pomoże ujawnić nowe związki i nowe klasyfikacje warunków i czynników, mających wpływ na funkcjonowanie gospodarstw domowych w Polsce.

Gospodarstwa domowe funkcjonują prawidłowo, jeśli w ramach każdego ich typu zaspokajane są potrzeby poszczególnych członków gospodarstwa i jeśli ono samo, jako całość, ma optymalne warunki rozwoju. Istnieje

Rysunek 9. Elementy otoczenia gospodarstw domowych wpływające na poczucie bezpieczeństwa i zaufania społecznego

Źródło: na podstawie rys. 1–8

jeszcze problem sprawnych systemów komunikacji, informacji i edukacji, bez których wpływy otoczenia gospodarstw domowych mogą działać słabo lub wadliwie.

Tekst ten spełnił swe zadanie, jeśli badacze rynku i konsumpcji mogą potwierdzić pilność podjęcia badań empirycznych nad funkcjonowaniem gospodarstw domowych w Polsce w ich współczesnym otoczeniu. Pozostaje też otwarty problem identyfikacji czynników globalizacji i transformacji gospodarczej, a wkrótce również integracji z Unią Europejską, które już wywierają i będą wywierać w przyszłości wpływ na elementy otoczenia gospodarstw domowych w każdej opisanej tu grupie. Wpływ globalizacji czy integracji z Unią Europejską nie zawsze korzystnie oddziałuje na układ elementów otoczenia gospodarstw domowych. Monitoring tych wpływów i odczytywanie ich znaczeń jest także niezagospodarowanym polem badawczym.